

INTERVIEW Enkhuizer kunstcollectief stort zich op 'verloren Paulus Potter'

'Waar vind je vandaag de dag nog ossen?'

Wat is het mooiste eerbetoen dat je kunt geven aan een kunstenaar die 400 jaar geleden in Enkhuizen werd geboren? Door een voor altijd verloren meesterwerk van Paulus Potter (1625-1654) - want over hem gaat het hier - opnieuw tot leven te wekken. Vijf Enkhuizer kunstenaars waagden zich voor het Omroep MAX-programma 'De Gezonken Meesters' aan zijn schilderij 'De Grootte Ossendrift', dat op de bodem van de zee ligt. En daarbij kwam heel wat talent bovendien.

Paul Gutter
p.gutter@mediahuis.nl

Enkhuizen ■ Het was Barbara Moody, die al een tijdje druk bezig is met het organiseren van allerlei activiteiten in dit Paulus Potter-herdenkingsjaar, die met het initiatief kwam. „Namens Kunst Enkhuizen heb ik voor de herdenking contact met conservator Quentin Buvelot van Het Mauritshuis en ook met Abbie Vandivere en Jolijn Schilder die op dit moment het beroemde werk 'de Stier' van Paulus Potter restaureert. Abbie werkt als jurylid ook mee aan 'De Gezonken Meesters' en zij gaf mij de tip: probeer zoveel mogelijk Enkhuizer kunstenaars te motiveren om mee te doen!”

Geen zin

Daar moest Barbara wel even over nadenken. „Zelf had ik al meegedaan aan 'De Nieuwe Vermeer' en ik had eigenlijk geen zin in nog zo'n klusje.” Maar bij Vermeer stond ze er alleen voor en het idee om dit met meerdere Enkhuizers tegelijk te doen, trok haar uiteindelijk over de streep. „Alleen moest ik nog wel erg mijn best doen om andere Enkhuizer kunstenaars zover te krijgen.” Piet Visser, één van de 'slachtoffers' grinnikt: „Ja, je smeekte zowat ...”

Barbara: „Sommige mensen die aanvankelijk enthousiast waren, haakten toch af vanwege de grootte

van het werk: 2 meter bij 1,40. Je moet dus wel een beetje de ruimte hebben. Uiteindelijk heb ik gezegd: ik als niet-Enkhuizense doe mee, dan moeten er toch ook zeker een paar echte Enkhuizers zijn die het ook aandurven.”

Dat lieten Piet Visser (78) en de kunstzinnige familie De Jong - vader Klaas (76) en dochters Rianne (42) en Madelon (40) - zich natuurlijk niet aanleunen. En dus zit het vijftal nu bij Fleuriade De Jong, de bloemisterij waar de familie hun creativiteit overdag ook graag de vrije loop laat met fraaie boeketten, kransen en bloemstukken, te vertellen over hun ervaringen met 'De Grootte Ossendrift' van Potter.

Een extra stimulans voor de familie De Jong was daarbij om eens eenmaal in hun leven samen aan hetzelfde project te werken. Madelon: „We zijn alle drie al jaren bezig met kunst, maar nooit op deze manier vanuit één kunstenaar en één thema.

„
Er gaat altijd wel een luikje open waardoor je verder kunt

Nu kon je eens goed het verschil in aanpak zien.” Rianne knikt: „We doen eigenlijk al jaren ons eigen dingetje, dus het was een unieke ervaring om dit samen met m'n vader en zus te beleven. We vulden elkaar mooi aan.”

Kliederen

Zelf werkt Rianne altijd met vilt. „Dat is ooit begonnen in groep 3 van de basisschool, daar mochten we een ei maken van verschillende kleuren vilt. Lekker kliederen met water en zeep, ik ben er nooit meer mee gestopt.” Voor het programma maakte ze een realistisch schilderij. „Een mooie uitdaging, omdat ik normaal een abstracte werker ben. De basis is vilt, alpaca wol en schapenwol. Extra detail voeg ik soms toe met priktechniek of draad en naald. Geen machine komt er aan te pas.”

Madelon is dan juist weer van jongs af aan creatief in de weer met allerlei verschillende materialen. „Dat kan verf zijn, maar ook stoffen en afvalmateriaal. Als mixed media gebruiker is het altijd experimenteren en spelen met diverse materialen om tot iets te komen. Het uiteindelijke werk heeft daardoor een losse en expressieve uitstraling.”

Dat geldt ook zeker voor haar interpretatie van Paulus Potter. „Van nature ben ik geen dierschilder, dus hoe geef je daar je eigen draai aan met toch een vleugje Potter? Het was een echte zoektocht. Maar altijd als je denkt: hoe ga ik dit fiksen, gaat

'Gezonken Meesters'

In het Omroep MAX-programma 'De Gezonken Meesters', gepresenteerd door Dionne Stax, staan zes Nederlandse meesterwerken centraal die verloren zijn gegaan met het zinken van het schip Vrouw Maria in 1771. Tal van kunstenaars, zowel professionals als amateurs, maken hun eigen interpretatie en worden daarbij gevolgd door de camera. De eerste uitzending, over Paulus Potter, is op zondag 19 januari te zien op NPO 1, aanvang 20.25 uur. Meer informatie staat op: www.degezonkenmeesters.nl

De Enkhuizer kunstenaars (v.l.n.r.): Rianne c

er wel een luikje open waardoor je verder kunt.” Het zonnige bezoek aan een boer met Schotse Hooglanders hielp zeker mee. „Achteraf zijn er altijd elementen in het werk waarvan je denkt: dat had ook op een andere manier gekund. Maar je maakt een keuze in het korte tijdsbestek dat je hebt en dat is het dan. Mijn werk vertelt een verhaal en ik zie er duidelijk mijn eigen handschrift in.”

Comfortzone

Vader Klaas hoefde - getuige de vele fraaie landschappen met schaapskuddes die in de zaak hangen - het minst uit zijn eigen comfortzone te treden. „Die landschappen heb ik tijdens vakanties gemaakt. Ik schilder al veertig jaar, had altijd al een warm

gevoel bij impressionistische schilders. Mijn favoriet is Claude Monet, vooral door zijn kleurgebruik en schilderijstijl. Hij weet heel goed de atmosfeer te pakken van het afgebeelde, het onzichtbare zichtbaar maken. Dus op een zeker moment heb ik samen met een goede kennis wat spulletjes aangeschaft en ben ik als autodidact van alles gaan proberen op schildersgebied. Dat ging en gaat nog steeds niet vanzelf, maar de voldoening die het geeft is prachtig.”

Het formaat en de tijdsdruk waren wel een dingetje. „Ik denk dat Paulus Potter zelf wat langer dan drie maanden de tijd had, maar het was een geweldige ervaring.”

Voor Piet Visser was het - zoals wel vaker in de kunst - een kwestie van

'Nu al zin om de uitzendingen te kijken'

Abbekerk ■ Carolien van Oijen (56) uit Abbekerk schildert haar hele leven al. „Omdat mijn moeder ook beeldend kunstenaar was, ben ik als het ware opgegroeid in een atelier. Ik woon en werk nu in Abbekerk. Het consistoriehuysje naast het Witte Kerkje mag ik gebruiken als atelier en lesruimte.”

Een kunstenaar die haar inspireert, is Breitner. „Vorig jaar heb ik in Museum Singer in Laren mijn favoriete 'kimono-meisjes' van zijn hand mogen bewonderen. Briljant! Maar ik kan ook niet stoppen met kijken naar werken van kunstenaars als Thérèse Schwartze, Matthijs Röling, Georgia O'Keeffe en de grote impressionisten van weleer.”

Zelf werkt ze zowel figuratief als abstract. „De laatste tijd maak ik weer veel grote houtskoolwerken op (zelf)geschept papier. Zonder kleur kan ik me juist goed uitdrukken. Soms vraag ik me wel af waarom ik het mezelf zo moeilijk maak, maar als het uiteindelijk lukt, ben ik echt zielsgelukkig.” Ook aan de vorige programmareeks, 'De Nieuwe Ver-

Carolien van Oijen. FOTO AANGELEVERD

meer', deed ze mee. „Dat was een leerzame en inspirerende ervaring, dus ik heb geen moment getwijfeld om nu weer mee te doen. Ik heb me eraan gewaagd om met houtskool

op zelfgeschept papier een 'Gerard ter Borch' te maken. Het papier scheppen met zo'n groot raam was een grote uitdaging, maar het is mooi geworden. De details van het leven in de 17e eeuw waren leuk om te maken en ik heb zonder modellen of foto's gewerkt. Fijn om je fantasie te combineren met geschiedenis.”

Het leukste van het hele traject vond ze eigenlijk dat haar dochter Lisa mee mocht naar de laatste tv-opnames. „Het creëren van mijn werk was een solo aangelegenheid en het slot dan samen beleven is goud waard. Ik heb de vorige keer gemerkt dat het programma goed wordt bekeken en heb veel leuke reacties gekregen uit onverwachte hoek. Daar hoop ik nu weer op. De makers verdienen dat ook hoor, je wordt fijn begeleid en het is een superleuk concept. 'De Gezonken Meesters' is leerzaam, inspirerend, grappig en boeiend. Ik heb nu al zin om naar de uitzendingen te gaan kijken!”

Aflevering 4, met daarin Caroline, is te zien op zondag 9 februari.

'Dat er gefilmd werd op mijn

Hoorn ■ Jeugdige talent Cindy IJkelens (14) uit Hoorn is, zoals meer kunstenaars op deze pagina, haar nog prille artistieke carrière gestart bij tekengenootschap Debutade. En nu schittert ze dus al in 'De Gezonken Meesters'. „Echt heel gaaf.”

„Ik begon bij Debutade toen ik acht was en naarmate ik hiermee bezig was, werd mijn interesse in het tekenen en schilderen steeds groter. Ik ging daardoor ook veel meer thuis hiermee aan de slag. Dit groeide alsmaar meer en ik ontdekte dat dit écht mijn passie was.”

Inmiddels weet ze veel meer van klassieke en moderne kunst dan de meeste van haar leeftijdsgenootjes. „Ik houd van het realisme maar ook wel van het kubisme. Een echte favoriet vind ik moeilijk te benoemen. De schilders die ik leuk vind zijn Feininger, Monet en Philips Wouwerman. Die laatste schilder ontdekte ik door het programma 'De Gezonken Meesters'. Ik leerde veel van deze schilder en heb ook veel bewondering voor zijn manier van werken.”

Zelf werkt Cindy in haar atelier

Cindy IJkelens, druk aan het schrijven t

veel met acrylverf, potlood en kleurpotloden. „Ik ben erg geïnteresseerd in het realisme en ik werk daarom zelf ook graag in deze stijl, maar soms houd ik er ook wel van om wat ab-

de Jong, Madelon de Jong, Barbara Moody, Piet Visser en Klaas de Jong.

FOTO MARCEL ROB

een beetje inspiratie en heel veel transpiratie. Nu is hij dat wel gewend. „Als houtdraaier heb ik altijd hard gewerkt met een beitel, nu gebruik ik graag een kwast. Ik had alleen nog nooit een os geschilderd, wist in eerste instantie niet eens wat een os (gecastreerde stier, red.) nou precies was. Ja, ossenhaas en ossenstaartsoep, dat kende ik wel, haha. Ik heb bij Karwei speciaal een blokwitter gekocht en ben wel vijf keer opnieuw begonnen. Ik begon écht een beetje in tijdnood te komen. Uiteindelijk ben ik vier weken lang om 5 uur 's ochtends opgestaan. Dan is de wereld stil en word je door helemaal niemand afgeleid. Toen lukte het. Al zijn er naast tien ossen ook twee nieuwsgierige koeien in mijn schilderij geslopen.”

Barbara, die toch al bijna vijftig jaar schildert, worstelde ook wel een beetje met die ossen. „Waar kun je die nog vinden vandaag de dag? Ja, toen het schilderij eindelijk af was, zag ik ze eindelijk ergens in de wei. Het formaat was ook heel lastig. Maar ik heb mijn uiterste best gedaan en ik vind het eindresultaat Potter-waardig. En daar ging het mij om. Niet om eeuwige roem, althans niet met zo'n gerichte opdracht als deze, met mijn eigen werk zou dat natuurlijk leuk zijn. Maar mijn eigen gang kunnen gaan in alle vrijheid, dat is voor mij toch het belangrijkste als kunstenaar.”

Ze blikt met veel voldoening terug op de Enkhuizer deelname. „Ik ben vooral blij dat het allemaal gelukt is. Het was geen makkelijke opdracht,

maar waar een wil is, is een weg. Uiteindelijk hebben we met z'n vijven tien meter kunstwerk bij elkaar geproduceerd. Met in totaal vijftig ossen en twee nieuwsgierige koeien, haha. En we hopen op de finale.”

Verrassing

Van elkaar weten ze inmiddels hoe hun werken eruit zien, voor het grote publiek wordt dit zondagavond een verrassing. Maar volgens de vijf deelnemers is het de moeite van het kijken waard. „Hier wordt vast nog lang over gesproken”, lacht Rianne. Barbara: „We zijn na het programma wel een beetje in een gat gevallen, moeten nu weer onszelf zien te vinden als kunstenaar. Maar dit is een prachtig begin van ons Paulus Potter-avontuur in dit jaar.”

'De anatomie van koeien en stieren is best een puzzel'

Hoorn ■ Joki Harms (67) uit Hoorn schildert al haar sinds studententijd, toen zij van haar broer 'een cursus naar keuze' cadeau kreeg en koos voor portret- en modeltekenen. Later was ze ook jarenlang verbonden aan de Blauwe Schuit. Ze omschrijft zichzelf als een 'schilder met een vrije hand, die durft en die ideeën kan omzetten in beelden'. „Ik maak portretten, maar ook heel ander werk. Ik vind het leuk om mijn vrije werk op groot formaat te schilderen. Portretten doe ik vaak in olieverf, het vrijere werk met acryl, of met gemengde technieken.”

De aankondiging van 'De Gezonken Meesters' op televisie trok haar aandacht. „Het leek me leuk om zo'n uitdaging eens aan te gaan. Ik vind het ook een mooie historische gebeurtenis, waar ik nog niks van wist. Met heel veel plezier heb ik dan ook het boek 'De verzonken kunstschatten van de Vrouwe Maria' gelezen.”

Akkerbouwer

Ze koos voor de 'Ossendrift' van Paulus Potter. „Ik vond het grote formaat een uitdaging en ik had ook nog nooit dieren geschilderd. Mijn zwager is akkerbouwer in de Wieringermeer, en houdt als hobby stieren. Ik ben bij hem gaan kijken en heb mijn Ossendrift in de Wieringermeer gesitueerd. Met de gedachte dat een schilderij dat op de zeebodem ligt, nu gesitueerd is op een voormalige zeebodem.”

„In de achtergrond heb ik windmolens geplaatst en het datacenter van Microsoft. Kenmerkende elementen voor de Wieringermeer. Mijn zwager loopt altijd in een rode overall, dus de landman die de ossen drijft heeft ook een rode overall aan...”

Ze is tevreden over het resultaat. „Ik heb er met heel veel

Joki Harms. FOTO AANGELEVERD

plezier aan gewerkt en ik vond het leuk om me in Paulus Potter te verdiepen. Elementen uit zijn werken die ik heb gebruikt zijn de vogels in de lucht, de wilgen, een diertje op de voorgrond.”

„De anatomie van koeien en stieren is best een puzzel, het perspectief van de steeds kleiner wordende beesten vond ik ook lastig. Voor het schilderen van de lucht, wat ik leuk vond om te doen, heb ik op YouTube een filmpje gekeken. Zo heb ik er zelf ook weer wat van geleerd.”

Wat haar ook zal bijblijven van haar deelname aan het programma is het transport van haar schilderij. „Omdat het schilderij zo groot is, moest ik een bus huren om ermee naar Zaandam te rijden. Ik kreeg een vrij grote bus mee, omdat een kleinere mankementen had. Heel spannend om ineens met zo'n grote bus te rijden, maar het is allemaal goed gegaan.”

Joki hoopt dat haar schilderij na de uitzending nog ergens een tijdje kan hangen. „Ik dacht zelf aan de kantine bij Microsoft, of daar ergens in een hal, maar ik ken daar niemand. Voor mijn huiskamer is het gewoon veel te groot.”

kamer vond ik erg spannend' : 'Een groot publiek schrikt mij niet af'

ijdens de informatieavond. BEELD OMROEP MAX

gen, vertelde mij hierover en ik werd gelijk enthousiast. Na even nadenken, besloot ik mee te doen.”

Ze koos dus voor een schilderij van Philips Wouwerman, waarop een landschap met een boerenhuis zou hebben gestaan. Veel meer dan dat is er niet over bekend, want door het zinken van de Vrouwe Maria bereikte het nooit de nieuwe eigenares, tsarina Catharina de Grote van Rusland. „Het was een moeilijke opgave, maar ik ben erg tevreden over mijn schilderij. Wat ik leuk vind is dat ik geprobeerd heb om twee belangrijke mensen in het schilderij te verwerken. Vooral de kleuren en de compositie vind ik erg goed gelukt.”

Sowieso was haar deelname aan het programma één groot avontuur. „De informatieavond, waar werd verteld over de schilder, was een heel evenement en erg vet. En er is ook nog bij mij thuis gefilmd in mijn eigen kamer, dat vond ik natuurlijk ook erg bijzonder.”

Aflevering 5, met daarin Cindy, is te zien op zondag 16 februari.

stracter te werken of om deze twee stijlen te combineren.” Het was haar moeder Laura die haar attenderde op 'De Gezonken Meesters'. „Ze kwam een oproep op Facebook te-

Hoorn ■ Guido Zaal (62) was in zijn tienerjaren een redelijke fanatieke (portret)tekenaar, maar kreeg het later te druk. Een jaar of drie geleden pakte hij het tekenen weer op bij Debutade. „Ook om mijzelf te verbreden, met name het schilderen was nog een vrij blinde vlek.”

Nog altijd ziet hij zichzelf meer als tekenaar dan als schilder. „Het streven bij mijn tekeningen is (ultra-)realisme. Voor het schilderen word ik bij Debutade juist gestimuleerd om die uiterste gedetailleerdheid los te laten en op zoek te gaan naar verschillende stijlen. Voor het werk bij 'De Gezonken Meesters' ben ik qua materiaal zo dicht mogelijk gebleven bij wat er bekend is van het origineel: een olieverfschilderij op een klein eikenhouten paneeltje van 28 bij 24 centimeter. Door een timmerman speciaal voor mij geprepareerd uit een eiken traptrede.”

Het met slechts summiere gegevens een eigen invulling geven aan deze zwarte bladzijde uit de kunstgeschiedenis was voor Guido een mooie test. „Ik koos direct voor

Guido Zaal. FOTO AANGELEVERD

'Dienstmaagd met een Haas' van Gabriël Metsu. Dergelijke taferelen werden in de Gouden Eeuw vaker gemaakt, onder andere door Gerard Dou, om aan geïnteresseerde opdrachtgevers te tonen dat je als schilder echt wat in je mars had. De titel gaf dus een stuk houvast, maar ik heb er wel een iets modernere draai aan gegeven en er een meer 'woke'-versie van gemaakt. Een dode of gefileerde haas - zoals het origineel on-

getwijfeld zou hebben getoond - stuit tegenwoordig toch op wat weerstand bij het publiek.”

Hij is lovend over de positieve ondersteuning vanuit het productie-team gedurende het hele traject en hij is gefascineerd geraakt door de schilder Metsu. „Zijn manier van composities opbouwen, materiaalgebruik, lichtinval en de verborgen boodschappen in zijn werken, veelal met een toespeeling op de erotiek. Met mijn keuze wilde ik Metsu ook een beetje uit de schaduw van de altijd aanwezige Vermeer halen.”

Maar wacht hem nu zelf eeuwige roem of wordt het toch weer de schaduw? „De Gezonken Meesters' heeft een groot publiek, maar dat schrikt me niet af. Met zo weinig bagage als schilder mag ik tevreden zijn over mijn schilderwerk. Ik ben niet op zoek naar eeuwige roem, voor mij is dit gewoon een extra stimulans om verder te gaan op de ingeslagen kunstzinnige weg.”

Aflevering 3, met daarin Guido, is te zien op zondag 2 februari.